

Φίλτατε κ. Ἀρσένη,

Διὰ τὸ ἀληθῶς ὠραῖον ἔργον σας, συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιστολήν, ἣν εἶχατε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ ἀπευθύνετε, σᾶς ἀποστέλλω σήμερον ὀλίγους στίχους καὶ δύο κομμάτια ἀπὸ ἀνέκδοτον σειρὰν πεζογραφημάτων, τιτλοφορουμένων «Λόγοι καὶ Ἀπόλογοι», τὰ ὅποια ἤμπορεῖ νὰ ἦνε καὶ διηγήματα.

Ὁλος ὑμέτερος

Κ. ΠΑΛΛΜΑΣ

10 Ὀκτωβρίου 1898

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΟΙ

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ

ΕΡΝΑΕΙ ὁ ποιητής.

Πασκαλιᾶς καὶ λεμονάνθια, καὶ οἱ μικροκίμωτες μωσκιές, τῆς Βεγγάλης τὰ ρόδα, τὰ χρυσᾶ σπάρτα τῶν ἀγρῶν, τῶν κήπων τὰ πολυφροντισμένα χρυσάνθεμα τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χεράκια τους.

Τὰ γαλανὰ τάνθάκια τῶν περιπλοκῶδων, σκαρφαλωτὰ στοὺς τοίχους καὶ στὰ παράθυρα, τὰ ὀλόρθα κρίνα σὰν ὀλάσπρα πνεύματα στὰ μαῦρα μνήματα παράπλευρα, τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χεράκια τους.

Καὶ τῶν θερμοκηπίων τὰ πορφυρογέννητα, καὶ οἱ ἀνανθοὶ φύκοι, τὰ χαμομήλια, χλωμὰ χαμόγελα τῆς πρασινάδας, κι αὐτὲς, οἱ παπαροῦνες μισοκρυμμένες πίσω ἀπὸ τὰ κλήματα μὲ τῆς ντροπῆς

τὴ φλόγα, τῶν βράχων οἱ ἀνεμῶνες, τῶν λιμνῶν τὰ νοῦφαρα, τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χεράκια τους.

Ἄπὸ τίς βραγιᾶς κι ἀπὸ τὰ περιβόλια, ἀκουμπισμένα στῶν μαρμαρένιων λιακωτῶν τὰ στυλῶματα, μυριοχάδευτα στολιδία τῶν ἀρχοντόσπιτων, τῶν καλυδιῶν ρουμπίνια καὶ

λυχνιτάρια, παιδιά τοῦ ἡλίου, τῶν ἰσκιῶν ἀναθρέμματα, ἀκριβογέννητα τῆς πλάσης καὶ τῆς τέχνης ἀκριβοκάμωτα, τῶν ἐρώτων σκορπίσματα καὶ τῶν θανάτων σωριάσματα, κάθε λογῆς, κάθε ὠμορφιάς, κάθε μοίρας ἄνθια κι ἀνθάκια, τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χερᾶκια τους.

Στὰ δέντρα καὶ στὰ κλαδάκια τους ἐπάνω σφιχτοδεμένα ὀλάνοιχτα, σὰ μάτια ποῦ ποτὲ δὲ θὰ κλειστοῦν, σὰ δαχτυλίδια ποῦ ἀρραβώνισαν τὴν Καλλονὴν μὲ τὴν Ἀθανασίαν, ἢ, θεοισμμένα, καὶ βασιλεύοντας μὲ τὴ δόξα τῶν ἡλιῶν στῶν ποτιηῶν τὰ κρουονέρια, στὰ φαρφουρένια βᾶθη τῶν ἀνθογυαλιῶν, στὰ ρυθμικά δεσίματα τῶν μπουκέτων, τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χερᾶκια τους.

Κι ὁ ποιητὴς περνάει, περνάει σὰ νὰ μὴν ἀγναντεῖ τὰ πλωμένα τὰ χερᾶκια, σὰ νὰ μὴν αἰσθάνεται τὰ παρακάλια, σὰ νὰ μὴ βλέπῃ τίποτε ἀπ' αὐτά.

Ἀδιάφορος, ἀμίλητος, ἀκατάδεχτος περνάει ὁ ποιητὴς. Πέρα κι ὀλόμακρα στάγνώριστα τὰ ξένα, πέρα κι ὀλόψηλα στάλπεια τὰ τετράψηλα βουνά, στέκεται σὰν ἀστρογειτόνισσα ἢ ἀπάτητη κορφή. Καὶ κάπου ἐκεῖ σ' ἓνα φαράγγι τρῖσθαθο φυτρώνει τὸ ἄφταστο, τὸ ἀθέριστο, τὸ ξένο, τὸ παράξενο λουλοῦδι.

Ὁ ποιητὴς τὸ ξέρει τὸ λουλοῦδι αὐτό, τὸ ξέρει τὸ λουλοῦδι. Δὲν τὸ θυμᾶται τὸνομά του, κι ἂν τὸ θυμηθῇ, δὲν τοῦ ἔρχεται στὰ χεῖλη νὰ τὸ πιάσῃ, αὐτὸς ποῦ πιάνει καὶ σφιχτοκρατεῖ τὴν Ἀρμονίαν.

Στὸ δρόμο ποῦ ὀνειρεύεται πῶς τὸν φέρνει πρὸς ἐκεῖνο τὸ λουλοῦδι, σέρνει τὰ κουρασμένα πόδια ὁ ποιητὴς. Τὰ χέρια, τώρα αὐτὸς, τὰ πλώνει παρακαλεστικά σ' ἐκεῖνο τὸ λουλοῦδι. Τὸ ξένο θέλει τὸ λουλοῦδι τοῦ ὀλόμακρου κι ὀλόψηλου βουνοῦ.

Ἀλλὰ τὸ ξένο τὸ λουλοῦδι ποῦ ὀλόμακρου κι ὀλόψηλου βουνοῦ χερᾶκια δὲν ἔχει ἐκεῖνο γιὰ νὰ τὰ πλώσῃ παρακαλεστικά, καθὼς τὰ πλώνουν τᾶλλα. Κι ἀμίλητον, ἀδιάφορο, ἀκατάδεχτον, ἀνθίζει τὸ λουλοῦδι τὸ ἀνερώτευτον.

24 Ἰουλίου 1898

ΟΝΕΙΡΟ ΚΑΚΟ

Ὡ τῆς ἀγάπης ἢ ἀναλαμπῆ σὶς καρδιὰς τῶν εἴκοσι χρόνων!

«Ἀγάπη μου, πηγαίνω σὴν μεγάλην χώρα· νὰ παραγγείλω θέλω ἐκεῖ τὸ δαχτυλίδι, ἀπὸ τὸ πλέον ἀγνὸ καὶ τὸ βαρύτερο χρυσάφι.»

Τὸ δαχτυλίδι, πῆγε. τὸ παράγγειλε· μὰ δὲν ξαναγύρισεν ἀπὸ τῆ χώρα τῆ μεγάλη. Γιατί τὸ δρόμο τοῦ ἔκοιεν ἐν ἄλλο χέρι ὦ! τὸ χέρι ποῦ ἤξερε νὰ προστάξῃ τοὺς ἔρωτες καὶ νὰ σκλαβώνη τις ζωές. Καὶ τοῦ τὸ πέρασεν αὐτοῦ τὸ δαχτυλίδι.

Κ' ἡ ἀπαρνημένη ἀπόμεινε· δὲν ἄλλαξε ἡ θωριά της, μόνον ἡ ὠμορφιά της πῆρε τάνοιχτόφερο σταμάτισμα τῆς πεταλούδας, τῆς καρφωμένης πεταλούδας.

Καὶ ἡ ψυχὴ της ἔγινε βασιλοπούλα ποῦ μαρμάρωσεν ἀπὸ τὰ μάγια ἐνὸς Ἀράβη.

Ὅμως ἡ ψυχὴ της, παίρνοντας τοῦ μύθου τὸ μαρμάρωμα, πῆρε καὶ τοῦ μύθου τὴν πνοὴν τὴν μαγικὴν, ἔγινε κάτι, ἔξω, πολὺ ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν ματιῶν μας καὶ τῶν στοχασμῶν· σφιχτοδέθη σιγαλὰ καὶ φοβερὰ μὲ τὸ Ἄδρατον— ποιὸς ξέρει;— καὶ μὲ τὸ Ἀφάνταστον.

Κι ὁ ἄλλος ἔμεινε στὴ χώρα τῆ μεγάλη· νύχτα μέρα δουλευτής, πολεμιστής. Μὲ τὰ κλεφτοφάναρα τῶν πόθων ἔψαχνεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ. ἔστεκε στὰ καρφιά τῶν φροντίδων, ἔτρεχε μὲ τῆς ζωῆς τὸ ρέμμα. Ἄναψε μὰ καὶ δυὸ φορές τῆς λαμπάδες τῶν ὑμεναίων. Ἄντρας καὶ πατέρας, εἶδε γύρω στὸ τραπέζι του τὸ πολυθρόμβο μελίσει τῶν παιδιῶν· εἶδε τὸν χρόνον ὀργοτόμον στὸ πρόσωπό του, καὶ στὸ κεφάλι του νὰ λιανοψυχαλίζουσαν τὰ λευκὰ γεράματα. Στὰ βάθη τῆς καρδιάς του κανὲν εἶδωλον τῶν εἰκοσὶ του χρόνων· μόνον στῆς φαντασίας του τὰπόκρυφα κάτι σὰ λαχοῦρι σκοροφαγωμένον ἀρχαίου καιροῦ, παράξενον, τριμμένον κι ἀνωφέλετο, ποῦ δὲ μπορεῖς μῦτε νὰ τὸ φορέσης, μῦτε νὰ τὸ πουλήσης.

Ἄλλ' ὅμως καὶ τὰ πλέον συνειθισμένα τῆς ζωῆς εἶνε σὰν ἴσκιον ποῦ τὸ κορμὶ τους ἔχουν στὰ σκοτάδια τοῦ Ἀνεξήγητου.

Κι ἀπὸ τὰ πλέον ταπεινὰ, καὶ τὰ ἄλαλα, φτάνει ν' ἀκούμπισῃ ἀπάνω τους ὁ νοῦς τοῦ ποιητῆ, (ὦ τὸ ἀκούμπισμα τῆς λύρας τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ ἀκούμπισμα στὸν τοῖχον τοῦ πύργου,— πὲς το πάλι ἐσύ, ρωμαῖε τραγουδιστή! — κι ὁ πύργος κράτησε τὴν ἀρμονίαν· κ' ἓνα παιδάκι μ' ἓνα λιθαράκι ἀνίσως ἄγγιζε τὸν τοῖχον του, ὁ τοῖχος τὴν ἀντιλαλοῦσε τὴν ἀρμονίαν), κι ἀπὸ τὰ πλέον ταπεινὰ καὶ τὰ ἄλαλα μπορεῖ νὰ βγῆ μὰ θεία μουσική. Καὶ φυτρώνει κι ἀπὸ κάθε χῶμα, φτάνει νὰ τὸ ποτίσουν κάποια ξεχωρισμένα χέρια, τὸ νυχτολούλουδο Μυστήριον.

Καὶ τοῦ ἔγινεν ἡ ἀπαρνημένη ὄνειρον κακό, καὶ τοῦ ἔγινεν ὄνειρον κακό. Πολλὰς φορές ὅταν ὁ ὕπνος τὸν ταξίδευε μέσα στὴ βάρκα του, τὸν πῆγαιεν ὁ λαμνοκόπος πάντα στὴν ἴδια τὴ μεριά καὶ τοῦ ξετίλυγε τὴν ἴδια τὴν εἰκόνα,

Ὁ δρόμος τοῦ δικοῦ τῆς τοῦ σπιτιοῦ. Περνοῦσε κάτου ἀπὸ τὸ σπίτι μ' ὄλη τὴν παλιὰ λαχτᾶρα, μ' ὄλη τὴν ἀγάπην τῶν εἰκοσι χρόνων. Καὶ πολεμοῦσε νὰ τὴν ἀντικρούσῃ, νὰ τὴν σιωπῇ, νὰ τῆς μιλήσῃ. Καὶ τὴν ἀντίκρουζεν ἀπὸ μακρὰ κατὰβαθα καθισμένη κάπου στὸ πρασινανθισμένον ἡλιακό τῆς, μισοφανέρωτη, ὅμως ἄπιαστη κι ἀνέγγιχτη, μὲ μιὰ σφραγίδα ξένη σφραγισμένη, σὰ νὰ φτανεν ἡ εἰδή τῆς ἐδῶ κάτου ἀπὸ τὰ ἡλιακὰ τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν ἀστρῶν. Καὶ ἦταν ἡ ἴδια πάντα· ἀσάλευτη, ἀμίλητη, ὀλογάληνη, ἀγέραστη. Ἀλλὰ τὸ στάσιμό τῆς εἶχε κάτι τι γοργότερον ἀπὸ τὸ οἶδερο ποῦ ὑψώνεται καὶ πέφτει νὰ χτυπήσῃ τὸν κατάδικο λαιμό· καὶ ἡ σιωπὴ τῆς, ὦ! τί κρουοπαγωμένος κόσμος ἀπὸ γαληνιὰ καὶ τὰ νιάτα τῆς Μοίρας τῆς ἀνεξιλέωτης.

ἜΩ συμφορὰ κάθε λογῆς μινύτρα, μία, ἀνάλλαγη!

Καὶ τοῦ ἔγινεν ἡ ἀπαρηνημένη ὄνειρο κακό, καὶ τοῦ ἔγινεν ὄνειρο κακό. Τὸ εἶδε· μιὰ παλιὰ ἁμαρτία του θὰ ξαναγύριζεν ἐξαφνα μπροστά του μὲ μιὰ νέα κόλαση. Τὸ εἶδε· μιὰ θλίψη θὰ τὸν ἐμαράζωνε, Τὸ εἶδε· μιὰ κακία θὰ τὸν ἐμόλυνε. Τὸ εἶδε· κάτι ἄπρεπο κι ἀνάξιο θὰ τὸν ἐσκουληκώτρωνε. Τὸ εἶδε· ἓνας ἐχθρὸς θὰ τὸν ἐχτυποῦσε ἀλύπητα. Τὸ εἶδε· τοῦ Χάρου τὸ μαχαίρι θὰ τὸν ἐμαχαίρωνε. Τὸ εἶδε· μιὰν ἀχαριστία θὰ τὸν ἐφαρμάκωνε. Τὸ εἶδε· κάποιο περιγέλοιο θὰ τὸν ἐταπεινῶνε. Τὸ εἶδε· κάποια ἀλήθεια θὰ τοῦ ἐδειχνε πῶς τιποτένιος ἦτανε. Τὸ εἶδε· κάποια δύναμη θὰ τοῦ θύμιζε πῶς ἦτανε θεόφτωχος κι ἀνύμπορος γιὰ κάθε τι. Τὸ εἶδε· κάποια ἀρετὴ θὰ τοῦ φανέρωνε ἀνοιγμένο μέσα του βαθὺ πηγάδι πονηρίας. Καὶ κάθε φορὰ ποῦ τὸ βλεπε στὸν ἕπνο του τὸ κακὸν ὄνειρον, ἐβλεπε καὶ στὸν ξύπνο του τῆς ἴδιας του δικῆς του ζωῆς τὸνειρον, ἓνα πανάσχημον ἀγρίμι καὶ πανάθλιον.

Κι ὅταν στὴν ὥρα τὴ στερνὴ καὶ τὴν πανύψιστη, στὴν ὥρα τοῦ χαροπαλαίματος, προσπέρασεν ἐμπρὸς του σ' ἓνα παίξιμο στερνὸ πανύψιστον ἰλαροτραγωδίας ἢ ζωῆ του, ἀπὸ τὰ πρῶτα τοῦ παιδιοῦ χοροπηδιήματα ὡς τὰ μουσουλίσματα τοῦ γέρου, κάθε στοχασμὸς καὶ κάθε κάμωμα, ὅλα προσπέρασαν ἐμπρὸς του, μαῦρα κι ἀναγελαστικά καὶ μάταια, ἐκεῖ ποῦ ἀργόπεφτεν ἡ αὐλαία, κι ὁ ψιθυριστὴς πετιόνταν ἀπ' τὴν τρύπα του νὰ φύγῃ, καὶ τὰ φῶτα ἐσβύναν, — τὴν εἶδε καὶ τότε μ' ὄλη τὴν παλιὰ λαχτᾶρα, μ' ὄλη τὴν ἀγάπην τῶν εἰκοσι χρόνων, καθισμένη κάπου στὸ πρασινανθισμένον ἡλιακό τῆς, μισοφανέρωτη, ὅμως ἄπιαστη κι ἀνέγγιχτη, μὲ μιὰ σφραγίδα ξένη σφραγισμένη, σὰ νὰ φτανεν ἡ εἰδή τῆς ἐδῶ κάτου ἀπὸ τὰ ἡλιακὰ τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν ἀστρῶν,

ὄνειρο κακόν, ὄνειρον κακόν, ἀπὸ τῆς Μοίρας τῆς ἀνεξιλέω-
της τὸ ζῶφωμα, ποῦ χαμῖλωνε γιὰ νὰ τὸν περιλάβῃ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

— ΔΙΑ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ κάμνομεν κατοχὴν τοῦ μέλλοντος.

— Ἡ ἠθικὴ δύναμις τοῦ ἀνθρώπου ἐγκείται ἐν τῷ χαρακτήρι.

— Ἄς διαφυλάξωσι πιστῶς εἰς τὴν μνήμην των αἱ Γυναῖκες τὸ ἐξῆς: Ἄξιόν
τοῦ ἔρωτός των εἶναι μόνος ἐκεῖνος, ὅστις τὰς ἔκρινεν ἀξίας τοῦ σεβασμοῦ του.

— Τί εἶναι φιλάρεσκος; Ἐυνὴ ἢ ὅποια κάμνει ἓνα ἢ περισσοτέρους ἀνθρώ-
πους νὰ ὑποφέρωσιν, ἐμπαίζουσα αὐτούς. Τί εἶδους ἀνθρώπος εἶναι ἐκεῖνος τὸν
ὅποιον δύναται μία γυνὴ νὰ βασανίξῃ, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ τίποτε ἀπὸ αὐτὴν;
Εἶναι εἰς ἡλίθιος. Ἐ, λοιπόν! Διατί κατηγοροῦμεν τὰς φιλάρεσκους καὶ τί κακὸν
βλέπετε, ὅταν μία γυνὴ χωρὶς καρδίαν διασκεδάξῃ μὲ ἀνθρώπον δίγως κεφάλι;

— Ἀληθῶς ἡ οἰκογενειακὴ εὐδαιμονία, ἀποτελεῖ τὴν ἀληθεστέραν ἐπὶ τῆς
γῆς ἡδονήν, δι' ἣν καὶ μόνην ἀξίζει νὰ ζῆ τις.

Ἄπ' τὴν οὐράνια σου πνοή
κι' ἀπὸ τὰ μαγικά σου μάτια
πέρνω ἀτελείωτη ζωὴ
καὶ ζῶ 'ς τὸν οὐρανό.

Πετῶ μ' ὄνειράτα γλυκὰ
'ς ἐφωτεινόπλαστα παλάτια,
καὶ ζῶ 'σε μέρη μυστικά,
'ς ἐκόσμο μακρυνό.

— Εὐτυχῆς καρδία εἶναι καλλιτέρα ἀπὸ βαρὺ βάλαντιον.

— Ἡ ζηλοτυπία εἶναι φοβερωτέρα τοῦ ἔρωτος. Τῶν βασάνων τῆς προτι-
μώτερα εἶναι τὰ μαρτύρια τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης. Ἡ τίγρις δὲν ξεσχίζει θη-
ριωδέστερον τὸ θῦμά της, οὔτε ὁ γυψὸς σπαιάσσει σκληρότερον τὸ ἀθῶον πουλάκι
τοῦ οὐρανοῦ.

— Ἐν τῇ ζωῇ τῶν καλλιτεχνῶν ὑπάρχουσι στιγμαὶ ἐκτάκτως εὐτυχεῖς—ἢ
χαρὰ τοῦ νὰ ζῶσιν ἐν τῇ τέχνῃ τῶν ἄλλων.

— Κατὰ τῆς ἀνάγκης δὲν μάχονται οἱ Θεοί, κατὰ δὲ τῆς κακῆς τύχης ἀδύ-
νατον εἶναι νὰ παλαίσωσιν οἱ ἀνθρώποι.